

KABUL OLAN DUALAR*

Dua, müminin kendini Allah'a yaklaştırmak için yaptığı bir çaba, psikolojik bir rahatlık, huzur ve mutluluk kaynağıdır. Dünya nüfusunun yoğunluğuna rağmen birçok insan, yalnızlıktan şikâyet eder. Fertler arasındaki iletişim zayıflığı, sevgi yetersizliği, komşuluk ve arkadaşlık bağlarının kaybolması sebebiyle insanlar, birbirlerine yabancılaşmıştır. "Ferdileşme" olarak adlandırılan bu olgu, bireylerin hayata bakışlarını olumsuz etkiler. Böylece insan, kalabalıklar içinde yalnızlık çeken bir varlık konumuna düşer. Bu nedenlerle stres, gerilim, sıkıntı ve yalnızlığın sonucu "depresif" hasta sayısı her geçen gün artmaktadır. Endişe, güvensizlik, trafik sıkışıklığı, ulaşım zorluğu, iş hayatındaki rekabet, gelecek hakkındaki belirsizlik ve geçimsizlik gibi olgu ve kaygılar, kişinin ruh halini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu tür bunalım ve çıkmaza giren bir kısım insanlar, olumsuz eylem ve davranışlara, sakinleştirici ve uyuşturucu maddelere yönelmektedir. İşte bu gibi durumlarda insandaki Allah ve âhiret inancı ön plana çıkar; sabır, irade, azim, çalışma, tevekkül ve dua gibi dini değerler, insanları zorluklara karşı motive eder, psikolojik rahatlama sağlar, yalnızlık hissini ortadan kaldırır, manevi güç verir. Dua müminler için; manevi bir sığınaktır, yardım, moral ve güç tazeleme kapısıdır. Bu itibarla dua, müslümanın hayatının ayrılmaz bir parçasıdır, gecesinde ve gündüzünde, evinde ve iş yerinde gönül ve dili hep duadadır müslümanın. Duası kabul olan kullar arasına girebilirse insan, dünya ve âhiret mutluluğuna ermiş demektir. Sahabeden Hz. Enes'in bildirdiğine göre dua eden müminin en az üç kazanımı olur: İsteddiği hemen verilir veya günahı bağışlanır veya sevabı âhirete bırakılır."¹ Peygamberimiz (a.s.) da şöyle buyurmuştur:

مَا مِنْ دَاعٍ يَدْعُو إِلَّا اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ دَعْوَتَهُ أَوْ صَرَخَ عَنْهُ مِثْلَهَا سُوءًا أَوْ حَطَّ مِنْ ذُنُوبِهِ بِقَدْرِهَا مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ أَوْ قَطَعَ رَحِمًا

"Dua eden bir mümin; günah olan bir şeyi istemedikçe veya akrabalık ilişkisini kesmek için dua etmedikçe Allah ya onun duasını kabul eder veya ondan duası nispetinde bir kötülüğü uzaklaştırır veya onun duası kadar günahlarını siler."²

Mümin, usul ve âdâbına uygun olarak dua ettiği zaman duası kabul olur ve bunun faydasını ve etkisini dünya ve âhirette görür. Yüce Allah, âyetlerde dua edenin duasını kabul edeceğini bildirmektedir:

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

"Kullarım, sana benden sorarlarsa (*onlara söyle*): Ben (*onlara*) yakınım. duâ eden, bana duâ ettiği zaman onun duâsına karşılık veririm. O halde onlar da bana karşılık versinler (benim çağırma uysunlar), bana inansınlar ki, doğru yolu bulmuş olalar."³

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ءِإِلَهُ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ

"Yahut dua ettiği zaman darda kalmışa kim yetişiyor da kötülüğü (*onun üzerinden*) kaldırıyor ve sizi (*eskilerin yerine*) yeryüzünün sâhipleri yapıyor? Allah ile beraber başka bir tanrı mı var? Ne de az düşünüyorsunuz?"⁴

Birinci âyette dua edenin duasının kabul edileceği, ikinci âyette ise darda ve sıkıntıda kalanının sıkıntısının giderileceği bildirilerek Allah'ın dualara icabet eden olduğuna işaret edilmektedir. "Şüphesiz Rabbim duaları işitendir"⁵

* Doç. Dr. İsmail KARAGÖZ, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi.

¹ Abdürrazzâk, Dua, No: 19649.

² Abdürrazzâk, Dua, 18650.

³ Bakara, 2/186.

⁴ Neml, 27/62.

⁵ İbrâhim, 14/39; bk. Âl-i İmrân, 3/38.

فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ

"O'ndan mağfiret dileyin, sonra O'na tövbe edin! Çünkü Rabbim yakındır, (duaları) kabul edendir"⁶ anlamındaki âyetlerde ise Allah'ın "karîb" (kullarına yakın), "semî'u'd-duâ" (duaları işiten) ve "mücîb" (duaları kabul eden) olduğu bildirilmektedir. Peygamberimiz (s.a.s.) da;

إِنَّ اللَّهَ حَيٌّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي إِذَا رَفَعَ الرَّجُلُ إِلَيْهِ يَدَيْهِ أَنْ يَرُدَّهُمَا صِفْرًا خَائِبَتَيْنِ

"Allah, hayâ sahibidir, çok kerimdir. Bir insan iki elini kaldırıp kendisine dua ettiği zaman o kalkan iki eli boş çevirmekten hayâ eder"⁷ anlamındaki hadisi ile Allah'ın duaları kabul edeceğini beyan etmiştir.

Medineli Müslümanlardan Ebu Ümâme adlı sahabîyi mescitte kederli bir şekilde otururken gören Resûlullah (a.s.), ona;

- Namaz vakti değil, niçin mescitte oturuyorsun?

diye sorar. Sahâbî;

- Üzüntülerim ve borçlarım sebebiyle buradayım, ey Allah'ın Resülü!"

diye cevap verir. Bunun üzerine Peygamberimiz (a.s.);

- Söylediğin zaman, Allah'ın üzüntünü ve borçlarını gidereceği bir dua öğreteyim mi sana?"

der. Sahâbî;

- Evet, öğret ey Allah'ın Elçisi!

karşılığını verir. Peygamberimiz (a.s.) da ona, şu duayı öğretir ve akşam-sabah okumasını tavsiye eder:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ .

"Allah'ım! Kederden ve hüzünden sana sığınırım, acizlikten ve tembellikten sana sığınırım, korkaklıktan ve cimrilikten sana sığınırım, borç altında ezilmekten ve insanların kahrından sana sığınırım." Sahâbî;

فَفَعَلْتُ ذَلِكَ فَأَذْهَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ هَمِّي وَقَضَى عَنِّي دَيْنِي .

-Hz. Peygamberin öğrettiği duayı okudum; Allah da üzüntümü ve borçlarımı giderdi.

demiştir.⁸

Sırf sözle yapılan bir dua ile çalışmadan borçlar nasıl ödenecek? Sahâbîye öğretilen duanın cümleleri arasında; "Acizlikten ve tembellikten Allah'a sığınırım diye dua et" sözünün bulunması bir mesajdır. Bu mesaj ile

-“Ey Ebû Umâme! Üzüntülerin ve üzüntülerine sebep olan borçların, mescitte de olsa, oturmakla ortadan kalkmaz, acizliği ve tembelliği bırak, çalış, bu konuda Allah'tan yardım iste, harekete geç, borçlarını ödemenin yollarını ara, mescitte oturup beklemekle ne üzüntün, ne de borcun biter” demek istenmiştir.

Dua bir ibadet ve bir zikir olduğu için dua eden mutlaka ilâhî emre uymuş, itaat etmiş ve sevap kazanmış olur. Dünya ile ilgili isteklerini yüce Allah, kulun yararına göre hemen verebileceği gibi bir müddet sonra da verebilir veya duasının karşılığı âhirete bırakılmış olabilir. Dolayısıyla, dünya hayatına yönelik talepleri karşılanmayan kişi, duam kabul edilmedi dememelidir. Peygamberimiz (a.s.); dua

⁶ Hûd, 11/61.

⁷ Tirmizî, Deavât, 118.

⁸ Ebû Dâvûd, Vitir, 32.

edene yüce Allah'ın isteğini ya dünyada hemen vereceğini veya âhirette vereceğini ya da istediği iyilik kadar kötülüğünü gidereceğini bize haber vermiştir:

مَا مِنْ رَجُلٍ يَدْعُو اللَّهَ بِدُعَاءٍ إِلَّا اسْتَجِيبَ لَهُ فَإِمَّا أَنْ يُعَجَّلَ لَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِمَّا أَنْ يُدَخَّرَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ وَإِمَّا أَنْ يُكْفَرَ عَنْهُ مِنْ دُئُوبِهِ بِقَدْرِ مَا دَعَا مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ أَوْ قَطِيعَةٍ رَحِمٍ أَوْ يَسْتَعْجِلُ. قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ يَسْتَعْجِلُ قَالَ: يَقُولُ دَعْوَتُ رَبِّي فَمَا اسْتَجَابَ لِي.

"Allah'a dua eden her hangi bir insan yoktur ki duası kabul edilmiş olmasın. Günah işlemediği, yakınları ile ilişkisini kesmediği ve isteğinde acele etmediği sürece Allah ona ya dünyada istediğini hemen verir veya isteğini âhirete bırakır ya da duası nispetinde günahlarını bağışlar. Sahabe, "Ey Allah'ın Elçisi! Nasıl acele edilir? Diye sordular. Hz. Peygamber, "Kulun, Rabbime dua ettim de duama icabet etmedi demesidir" buyurur.⁹

Kabul olan duaları üç kısımda ele alabiliriz:

- Bazı kimselerin yaptığı dualar,
- Belirli zamanlarda yapılan dualar.
- Belirli mekânlarda yapılan dualar.

I. DUASI KABUL OLANLAR

Kur'ân'da duası kabul edilenlerden bize örnekler verilmiştir. Bunlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

1. Hz. Meryem'in Annesi İmrân'ın Duası

İmrân, kızı Meryem için;

..وَأْتَىٰ أَعْيُنَهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

"...Onu (Meryem'i) ve soyunu kovulmuş şeytânın şerrinden sana ısmarlıyorum/senin korumanı diliyorum"¹⁰ diye dua etmiştir.

Yüce Allah, İmrân'ın duasını kabul ettiğini şöyle bildirmektedir:

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا

"Rabbi onu güzel bir şekilde kabul buyurdu; onu güzel bir bitki gibi yetiştirdi ve Zekeriyyâ da onun bakımını üstlendi..."¹¹

2. Hz. Eyyûb Peygamberin Duası

Eyyûb (a.s)'un, hastalığının iyileşmesi ve sıkıntısının giderilmesi için Allah'a şöyle dua ettiği bildirilmektedir:

وَأَيُّوبُ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

"(Ey Peygamberim!) Eyyûb'u da hatırla. Hani o Rabbime, 'Şüphesiz ki ben derde uğradım, sen merhametlilerin en merhametlisisin' diye yalvarmıştı."¹²

وَأَذْكُرُ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ

"Kulumuz Eyyûb'u da an: (O) Rabbime "Şeytân, bana bir yorgunluk ve azâp dokundurdu" diye

⁹ Tirmizî, Deavât, 133.

¹⁰ Âl-i İmrân, 3/36.

¹¹ Al-i İmrân, 3/37.

¹² Enbiya, 21/83.

seslenmiş dua etmişti.”¹³

Yüce Allah, Eyyûb Peygamberin duası üzerine hastalığının iyileşmesi için,

أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ

“Ona ayağını (*yere*) vur, işte yıkanacak ve içilecek serin (*bir su*)”¹⁴ buyurmuş, Eyyûb (a.s.) ayağını yere vurmuş çıkan su ile yıkanmış ve sudan içmiş, iç ve dış bütün hastalıklarından kurtulmuştur. Yüce Allah, Eyyûb’un duasını kabul ettiğini şöyle bildirmektedir:

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَأَتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذَكَرَى لِلْعَابِدِينَ

“Biz de onun duasını kabul etmiş ve başına gelenleri kaldırmıştık. Katımızdan bir rahmet ve kulluk edenlere bir hatıra olmak üzere ona tekrar ailesini ve kaybettikleriyle bir mislini daha vermiştik...”¹⁵

3. Yunus Peygamberin Duası

Yunus Peygamber, balığın karnında şöyle dua etmiştir:

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاصِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

“(Ey Peygamberim!) Zünnûn’u (*balık karnına girmiş olan Matta oğlu Yûnus’u*) da an; zira (*o, kavmine*) kızarak (*yurdundan*) ayrılıp gitmişti, bizim kendisine güç yetiremeyeceğimizi, (*kavminin arasından çıkmakla kendisini kurtaracağını*) sanmıştı. Nihâyet karanlıklar içinde (*kalıp*); ‘(Ey Rabbim!) Senden başka tanrı yoktur. Senin şânın yücedir, ben zâlimlerden oldum!’ diye yalvardı.”¹⁶

Yüce Allah Yunus Peygamberin duasını kabul ettiğini şöyle bildirmektedir:

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْعَمِّ وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ

“Biz de onun duasını kabul ettik ve onu tasadan kurtardık. İşte biz, müminleri böyle kurtarıyoruz.”¹⁷

Bu âyetlerde Allah, bedensel ve zihinsel her türlü hastalıktan kurtulmak için tedavi yollarına başvurulması gerektiği, şifayı verenin Allah olduğu vurgulamaktadır.

Peygamberimiz (s.a.s.) Yunus Peygamberin duası ile ilgili olarak;

دَعْوَةُ ذِي النُّونِ إِذْ هُوَ فِي بَطْنِ الْحُوتِ { لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ } فَإِنَّهُ لَمْ يَدْعُ بِهَا مُسْلِمٌ رَبَّهُ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا اسْتَجَابَ لَهُ

“Yunus’un balığın karnında iken yaptığı duâ olan: ‘Senden başka gerçek ilah yoktur. Sınırsız kudret ve yüceliğinle sen, her şeyin üstüdesin doğrusu ben yapılması gerekeni yapmamak suretiyle kendime haksızlık edenlerdenim.’ şeklindeki duayı bir Müslüman herhangi konuda yaparsa Allah onun duâsını mutlaka kabul eder.”¹⁸ buyurmuştur.

4. Zekeriya Peygamberin Duası

Zekeriya (a.s.) Allah’a dua edip kendisine çocuk ihsan etmesini istemişti:

وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ

“(Ey Peygamberim!) Zekeriyya’yı da (*an*). O, Rabbine; "Rabbim! Beni tek (*yalnız başıma*)

¹³ Sâd, 38/41.

¹⁴ Sâd, 38/42.

¹⁵ Enbiya, 21/84.

¹⁶ Enbiya, 21/87.

¹⁷ Enbiya, 21/88.

¹⁸ İbn Hanbel, I, 170.

çocuksuz) bırakma. Sen, vârislerin en hayırlısı (her şeyim sana kalacaktır)" diye duâ etmişti."¹⁹

Yüce Allah, Zekeriya Peygamberin duasını kabul ettiğini şöyle bildirmektedir:

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَا لَهُ وَجْهَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ

“Biz de onun duasını kabul ettik ve kendisine Yahya'yı bağışladık. Eşini de kendisi için, (doğurmaya) elverişli kıldık. Onlar gerçekten hayır işlerinde yarışıyorlar, (rahmetimizi) umarak ve (azabımızdan) korkarak bize dua ederlerdi. Onlar bize derin saygı duyan kimselerdi.”²⁰

4. Süleyman Peygamberin Duası

Süleyman (a.s.) yüce Allah'tan mülk istemiştir:

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

“O, Rabbim! Beni affet, bana, benden sonra hiç kimseye nasip olmayan bir mülk (hükümdarlık) ver. Çünkü Sen, çok lütfkârsın, diye dua etti!”²¹

Yüce Allah, onun bu duasını kabul etmiştir:

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَعَوَّاصٍ وَأَخْرِينَ مُقِرِّينَ فِي الْأَصْفَادِ

“Bunun üzerine Biz de, istediği yere onun buyruğu ile kolayca giden rüzgârı, bina kuran ve dalgıçlık yapan şeytanları, demir halkalarla bağlı diğerlerini onun buyruğu altına verdik.”²²

Zikrettiğimiz bu beş örnekte, insanlara önder ve rehber olarak gönderilen peygamberlerin çeşitli konularda dua ettikleri ve dualarının kabul edildiği ve bunun bir öğüt olduğu bildirilerek müminlere yol gösterilmektedir.

Peygamberler gibi ihlâs ile, usul ve şartlarına uygun olarak dua eden müminlerin duaları da kabul olur. Özellikle bazı zamanlarda, konuları ve durumları sebebiyle bir kısım insanların dualarının kabul olacağını Peygamberimiz bize bildirmiştir. Bunların bir kısmını şöyle özetleyebiliriz:

5. Oruçlu kimsenin, âdil devlet başkanının ve mazlumun duası

ثَلَاثَةٌ لَا تَرُدُّ دَعْوَتَهُمْ الصَّائِمُ حَتَّىٰ يُفِطَرَ وَالْإِمَامُ الْعَادِلُ وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ يَرْفَعُهَا اللَّهُ فَوْقَ الْعَمَامِ وَيَفْتَحُ لَهَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ وَيَقُولُ الرَّبُّ وَعِزَّتِي لِأَنْصُرَنَّكَ وَلَوْ بَعْدَ حِينٍ

“Üç kimsenin duası reddedilmez: İftar edinceye kadar oruçlu kimsenin, âdil devlet başkanının ve mazlumun duası. Allah, mazlumun duasını bulutların üzerine kaldırır ve o dua için sema kapılarını açar ve "İzzetime yemin ederim ki belli bir süre de olsa mutlaka sana yardım edeceğim" buyurur.”²³

Oruç riya karışmayan bir ibadettir. Oruç tutan sırf Allah için tutmuştur. Dolayısıyla Allah oruç tutanın duasını kabul eder. Devlet başkanı/yönetici olup da yönetilenlere ve halka adaletli davranabilmek bir meziyettir, dürüstlüktür. Alları bu kimselerin dualarını kabul edeceğini bildirerek adaletin önemine vurgu yapmıştır. Mazlum ise zarara uğramış, kalbi kırılmıştır, dolayısıyla zalime içtenlikle dua etmiştir. Allah zalimin değil mazlumun yanındadır. Dolayısıyla mazlumun duasını kabul eder ve zalimden onun intikamını alır.

6. Misafirin ve Anne-Babanın Çocuklarına Duası

ثَلَاثٌ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ لَا شَكَّ فِيهِنَّ دَعْوَةُ الْوَالِدِ وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ

¹⁹ Enbiya, 21/89.

²⁰ Enbiya, 21/90.

²¹ Sâd, 38/35.

²² Sâd, 38/36-38.

²³ Tirmizî, De'avât, 115, 129.

"Hiç şek ve şüphe yok ki üç kimsenin yaptığı dua kabul edilir: Anne-babanın çocuklarına yaptığı dua, misafirin duası ve zulme uğramış kimsenin duası."²⁴

Dinimiz misafire ibadetlerde bir takım kolaylıklar tanımıştır. Mesela isterse Ramazan orucunu—daha sonra kaza etmek şartıyla—tutmayabilir, dört rekâtlı namazları iki rekat olarak kılar, mestlerin üzerine yetmiş iki saat mesh edebilir. Bu kolaylıklar, misafire verilen değeri ifade eder. Duasının kabulü de bu sebeptendir.

Anne-baba, çocukların hayata gelme sebebidir. Çocukları her türlü zahmete katlanıp büyütmüşlerdir. Üzerlerinde hakları çoktur. Bu itibarla çocukları hakkında yaptıkları dua reddedilmez.

7. Müminlerin Yüzlerine ve Giyaplarında Birbirlerine Yaptıkları Dua

Peygamberimiz (a.s.), bir müminin, bir mümin kardeşinin giyabında yaptığı duanın en süratli kabul edilen dua olduğunu şu hadislerinde bildirmiştir:

إِنْ أَسْرَعَ الدَّعَاءِ إِجَابَةً دَعْوَةَ غَائِبٍ لِعَائِبٍ

"Hiç şüphesiz en süratli kabul edilen dua, bir müminin bir mümine giyabında yaptığı duadır."²⁵

8. İsm-i A'zam İle Yapılan Dua

"İsm-i a'zâm", Allah'ın en yüce ismi demektir. Hadis kitaplarında ism-i a'zâm ile ilgili farklı isimler zikredilmiştir. Bunlardan iki rivayet şöyledir: Sahabeden Enes b. Malik (r.a.) diyor ki; Hz. Peygamber (a.s.) bir gün camiye girdi. Bir sahâbî namaz kılıyordu. Bu Sahâbî namazdan sonra dua etmeye başladı ve duasında şöyle diyordu:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْمَنَّانُ بَدِيعِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ

"Allah'ım! Her türlü övgü sana mahsustur. Senden başka ilah yoktur. (Sen), mennânsın/çok nimet verensin, gökleri ve yeri yokken vâr edensin, celâl ve ikram sahibisin, ey yaşayan, diri, canlı, ölümsüz, ezeli ve ebedî olan; zatı ile kaim olan, her şeyin varlığı kendisine bağlı olan, uykusu ve uyuklaması olmayan, varlıkları yöneten, koruyan ve ihtiyaçlarını üstlenen Allah'ım!" cümleleri ile sana dua ediyor, senden talepte bulunuyorum".

Bu duayı işiten Peygamber (s.a.s.),

لَقَدْ دَعَا بِاسْمِ اللَّهِ الْأَعْظَمِ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ وَإِذَا سُئِلَ بِهِ أُعْطِيَ

"Bu kimse, Allah'ın ism-i a'zam'ı ile dua etti ki ism-i a'zâm ile dua edildiğinde Allah bu duayı kabul eder ve bu isimle istenince Allah verir"²⁶ buyururdu.

9. Hac ve Umre Yapanların Duası

الْحُجَّاجُ وَالْعُمَرَاءُ وَفَدَى اللَّهُ إِنْ دَعَوْهُ أَجَابَهُمْ وَإِنْ اسْتَعْفَرُوهُ غَفَرَ لَهُمْ.

"Hacılar ve umre yapanlar Allah'ın (evininin) ziyaretçileridir/elçileridir. Kendisine dua ederlerse dualarına icabet eder, On'dan bağışlanma dilerlerse onları bağışlar."²⁷

مَنْ حَجَّ هَذَا الْبَيْتَ فَلَمْ يَزُفْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَمَا وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

"Kim Allah için hacceder de (Allah'ın rızasına uymayan) kötü söz ve davranışlardan ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsa, (kul hakkı hariç) annesinin onu doğurduğu günkü gibi (günahlarından

²⁴ Ebû Dâvûd, Salât, 364.

²⁵ Ebû Dâvûd, Salât, 364.

²⁶ Hâkim, Deavât, I, 504.

²⁷ İbn Mâce, Menâsik, 5.

arınmış olarak hacdan) döner."²⁸

Bu hadislerde Peygamberimiz (a.s.) Allah'ın, hac ve umre yapan kimsenin dualarını kabul edeceğini bildirmektedir. Hac ve umre; meşakkatli bir ibadettir, sıcak, izdiham ve kalabalıkta sırf Allah için sıkıntılara katlanmak samimiyetin gereğidir. Ayrıca hac ve umre yapanlar, Mescid-i Haram, Ka'be, Mina, Müzdelife ve Arafat gibi kutsal mekânlarda dua ederler, Allah, Allah da onların duasını kabul eder.

10. Allah Yolunda Cihat Eden Gazilerin Duası

الْغَايِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْحَاجِّ وَالْمُعْتَمِرِ وَفَدَّ اللَّهُ دَعَاهُمْ فَأَجَابُوهُ وَسَأَلُوهُ فَأَعْطَاهُمْ

“Allah yolunda (kâfirlerle) savaşa giden, hacca giden ve Umre'ye giden kimseler Allah'ın elçileridir. Allah bunları (ibadete) davet etti, bunlar da Onun dâvetine icabet ettiler ve bunlar Allah'tan dilekte bulundular, Allah da onlara dilediklerini verdi.”²⁹

Din-i mübîn-i İslam için cihad eden, Allah için beden ve mal varlığını ortaya koyan, gerektiğinde uykusuz ve aç kalan, düşmanla çarpışan müslüman, bu konumda dua ettiği zaman Allah duasını kabul eder.

II. BELİRLİ ZAMANLARDA YAPILAN DUALAR

Müslüman, her zaman dua yapabilir, ancak bazı ay, gün ve gecelerde mesela üç aylarda, özellikle Ramazan aylarında, kadir, berat, regaip, Cuma ve bayram gecelerinde, seher vakitlerinde, secde halinde, ezan ile kamet arasında, namazdan sonra yapılan duaların kabul olacağı ile ilgili hadisler vardır. Duaların kabul olacağı zamanları şöyle özetleyebiliriz.

1. Üç Aylarda Yapılan Dualar

Üç aylar, Recep, Şaban ve Ramazan aylarıdır. Recep ve Şaban; içinde bin aydan hayırlı olan kadir gecesinin bulunduğu, Kur'ân'ın indiği ve İslam'ın beş temel esasından biri olan oruç ibadetinin tutulduğu, rahmet ve mağfiret ayı olan Ramazan ayına hazırlık aylarıdır. Peygamberimiz (a.s.), bu aylarda diğer aylara nispetle daha çok oruç tutmuş, bazen Şaban ayanın tamamını oruçla geçirmiş³⁰ ve

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَنْزِلُ لَيْلَةَ النُّصُفِ مِنْ شَعْبَانَ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا فَيَغْفِرُ لِأَكْثَرِ مَنْ عَدَدِ شَعْرِ غَنَمٍ كُلِّ

“Yüce Allah, şaban ayının yarısı olduğunda dünya semasına iner ve Kelp kabilesinin koyunlarının tüylerinin sayısından çok kimsenin günahını bağışlar”³¹ buyurmuştur.

Yüce Allah'ın dünya semasına inmesi, mecazi anlamda olup duaları kabul etmesi ve günahları bağışlamasından, Kelp kabilesinin koyunlarının tüyleri ifadesi de çokluktan kinayedir. Hadis, Allah'ın şaban ayında müminlerin tövbe ve dualarını kabul ettiğini ifade etmektedir.

Ramazan ayı ise rahmet ve mağfiret ayıdır, oruç ayıdır, Kur'ân ayıdır, sosyal yardımlaşma ve dayanışma ayıdır. Bu ayda dini duygular yükselir, Allah'a yönelişler artar ve yapılan dualar kabul olur.

2. İftar Vaktinde Yapılan Dualar

Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

إِنَّ لِلصَّائِمِ عِنْدَ فِطْرِهِ لِدَعْوَةٍ مَا تُرَدُّ

²⁸ Buharî, Hac, 4.

²⁹ İbn Mâce, Menâsik, 5.

³⁰ Tirmizî, Savm, 36.

³¹ Tirmizî, Savm, 38.

“Oruçlunun orucunu açarken Yapacağı dua reddedilmez.”³²

Hadiste, ihlas ile yerine getirilen bir ibadetin sona erme zamanında, kulun yaptığı duanın kabul edileceği müjdelenmekte ve dolayısıyla oruç açarken dua edilmesi teşvik edilmektedir. Sahabeden Abdullah ibn Amr, iftar vaktinde şöyle dua etmiştir:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ أَنْ تَغْفِرَ لِي

"Her şeyi kuşatan rahmetin sebebiyle bağışlamamı diliyorum."³³

1. Cuma Günü ve Gecelerinde Yapılan Dualar

فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ سَاعَةٌ لَا يُؤَافِقُهَا مُسْلِمٌ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّيُ يَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا إِلَّا أَعْطَاهُ

"Cuma gününde bir saat vardır ki Müslüman o saatte namazda Allah'tan bir hayır isterse Allah ona istediğini verir"³⁴ anlamındaki hadis bunu ifade etmektedir.

Peygamberimiz (a.s.), Hz. Ali'ye şöyle bir tavsiyede bulunmuştur:

إِذَا كَانَ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَقُومَ فِي ثُلُثِ اللَّيْلِ الْآخِرِ فَإِنَّهَا سَاعَةٌ مَشْهُودَةٌ وَالْدُّعَاءُ فِيهَا مُسْتَجَابٌ

"Cuma gecesi olduğu zaman gecenin son üçte birinde kalkabilirsen (*kalk ve dua et*). Çünkü o vakit, (*meleklerin*) şahit olduğu bir zaman dilimidir. Bu vakitte yapılan dua kabul olur."³⁵

Peygamberimiz (s.a.s.), “En faziletli günlerden biri de Cuma günüdür” buyurmuş ve bu günde kendisine çok salât ü selam getirilmesini istemiştir.³⁶

2. Arefe Günü Yapılan Dualar

Peygamberimiz (a.s.), “En hayırlı/kabulü şayan olan dua, Arefe günü yapılan duadır” buyurmuştur.³⁷

3. Gece Vakti Yapılan Dualar

Şu hadisler gece vakti yapılan duaların kabul olacağını ifade etmektedir:

إِنَّ فِي اللَّيْلِ سَاعَةً يُؤَافِقُهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ يَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا أَوْ الْآخِرَةِ إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ وَذَلِكَ كُلُّ لَيْلَةٍ

“Gecede bir an vardır ki, kişi ona rastlar da dünya ve âhiret için bir şey dilerse şüphesiz Allah dileğini yerine getirir. Bu an, her gecede vardır.”³⁸

يَنْتَزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرِ يَقُولُ مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأَعْطِيهِ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرُ لَهُ

"Yüce Rabbimiz her gece dünya semasına iner, gecenin son üçte biri kalıncaya kadar kalır ve; "Bana dua eden yok mu ona icabet edeyim, benden bir şey isteyen yok mu ona vereyim, benden af ve bağış dileyen yok mu onu bağışlayayım" der."³⁹

Bu hadisin başka bir varyantında, bu durumun, gecenin yarısı veya üçte birinden sabah oluncaya

³² İbn Mâce, Siyâm, 48.

³³ İbn Mâce, Siyâm, 48.

³⁴ Buhârî, Deavât, 61.

³⁵ Ebu Dâvûd, Edeb, 123.

³⁶ İbn Hibbân, Ed'ıye, No: 910.

³⁷ Tirmizî Dua, 8; Malik, Dua, No: 500.

³⁸ Müslim, Salâtü'l- Müsâfirîn, 23.

³⁹ Buhârî, Deavât, 13; İbn Hibbân, Ed'ıye, No: 919-922.

kadar devam ettiği bildirilmektedir.⁴⁰

Yüce Allah'ın gece dünya semasına inmesi mecazi anlamda olup bu vakitlerde duanın kabul olacağını ifade eder. Allah, zaman ve mekândan münezzehtir.

Peygamberimiz gece vakti yapılan duanın daha faziletli olduğunu bildirmiştir:

اللَّيْلِ الْآخِرِ الدُّعَاءُ فِيهِ أَفْضَلُ وَأَرْجَى

"Gecenin sonunda yapılan dua daha faziletlidir ve kabul edilmesi daha çok umulur."⁴¹

نَادَى مُنَادٍ كُلَّ لَيْلَةٍ هَلْ مِنْ دَاعٍ فَيَسْتَجَابُ لَهُ هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَيُعْطَى هَلْ مِنْ مُسْتَعْفِرٍ فَيُعْفَرُ لَهُ

"Her gece bir münadi şöyle seslenir: Dua eden yok mu? Onun duası kabul olur. İsteyen yok mu? İstedigi verilir. Af ve mağfiret dileyen yok mu? Günahı bağışlanır."⁴²

Akşamdan sabah namazı vaktine kadar gece yapılan duaların kabul olacağı ile ilgili rivayetler vardır.⁴³ Gecenin yarısında ve üçte ikisinde yapılan dualar daha çok kabul olur.⁴⁴ Gece yapılan dualar samimiyetle ve gönülden yapıldığı için icabete mazhar olur.

4. Ezan Okunduğu ve Kamet Getirildiği Zaman Yapılan Dualar

إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ فَتُحْتَأَبْوَابُ السَّمَاءِ وَاسْتُجِيبَ الدُّعَاءُ

"Namaz için ezan okunduğu zaman sema kapıları açılır ve yapılan dualar kabul olur."⁴⁵

إِذَا كَانَ عِنْدَ الْأَذَانِ فَتُحْتَأَبْوَابُ السَّمَاءِ وَاسْتُجِيبَ الدُّعَاءُ وَإِذَا كَانَ عِنْدَ الْإِقَامَةِ لَا تُرَدُّ دَعْوَةٌ

"Ezan okunduğunda, sema kapıları açılır ve dualar kabul edilir. Kamet getirildiğinde dua reddedilmez."⁴⁶

5. Ezan İle Kamet Arasında Yapılan Dualar

Peygamberimiz (a.s.);

الدُّعَاءُ لَا يُرَدُّ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ قَالُوا فَمَاذَا تَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالُوا سَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

"Ezan ile kamet arasında yapılan dua reddedilmez" buyurdu. Bunun üzerine sahabe; "Ey Allah'ın Elçisi! Ne dua edelim?" diye sordular. Hz. Peygamber (s.a.s.), "Allah'tan dünya ve âhirette âfiyet/sağlık isteyiniz" buyurdu.⁴⁷

6. Namazda, Secde Halinde Ve Farz Namazların Akabinde Yapılan Dualar

Peygamberimiz (a.s.); أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ

"Kulun Rabbine en yakın olduğu an, secdede bulunduğu andır. O halde secde halinde bolca dua ediniz."⁴⁸ buyurmuştur.

⁴⁰ İbn Hibbân, Ed'ıye, No: 919, 921.

⁴¹ Tirmizî, De'avât, 80.

⁴² Heysemî, Ed'ıye, 25, No: 17244.

⁴³ Heysemî, Ed'ıye, 25, No: 17243-17253.

⁴⁴ Heysemî, Ed'ıye, 25, NO: 17252.

⁴⁵ Ebu Ya'lâ, Zikir ve Dua, No: 4072.

⁴⁶ İbn Ebî Şeybe, Dua, No: 29239.

⁴⁷ Tirmizî, Deavât, 129; bk. Ebû Dâvûd, Salât, 35.

⁴⁸ Müslim, Salât, 42, 215; Ebû Dâvûd, Salât, 152.

"Hangi dua kabul edilmeye daha yakındır?" قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الدُّعَاءِ أَسْمَعُ؟ قَالَ جَوْفُ اللَّيْلِ الْآخِرِ وَدُبُرُ الصَّلَوَاتِ الْمَكْتُوباتِ

diye sorulan bir soruya Hz. Peygamber; "Gecenin ikinci yarısında yapılan dua ile farz namazların ardından yapılan dua" diye cevap vermiştir.⁴⁹

7. Yağmur Yağarken ve Ka'be'yi Görünce

تُفْتَحُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَيُسْتَجَابُ الدُّعَاءُ فِي أَرْبَعَةِ مَوَاطِنَ عِنْدَ التَّقَاءِ الصُّفُوفِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعِنْدَ نَزْوِلِ الْغَيْثِ وَعِنْدَ إِقَامَةِ الصَّلَاةِ وَعِنْدَ رُؤْيَةِ الْكَعْبَةِ

"Dört yerde sema kapıları açılır ve dualar kabul olur: Allah yolunda savaşmak üzere saf tutulduğunda, yağmur yağarken, namaz kılarken ve Ka'be'yi görünce."⁵⁰

8. Yunus Peygamberin Duası İle Yapılan Dualar

Peygamberimiz (a.s.) Yunus Peygamberin balığın karnında yaptığı dua ile ilgili olarak şöyle buyurmuştur:

دَعْوَةُ ذِي النُّونِ إِذْ دَعَا وَهُوَ فِي بَطْنِ الْحُوتِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ إِنَّهُ لَمْ يَدْعُ بِهَا مُسْلِمٌ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ بِهَا

"Balık sahibi (Yunus'un), balığın karnındaki duası; lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü mine'z-zâlimîn (Allah'ım! Senden başka ilah yoktur, Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, gerçekten ben zalimlerden oldum.) Bu dua ile dua eden hiç bir müslüman yoktur ki Allah onun isteğini bu dua sebebiyle kabul etmiş olmasın."⁵¹

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَيْءٍ إِذَا نَزَلَ رَجُلٌ مِنْكُمْ كَرْبٌ أَوْ بَلَاءٌ مِنْ بَلَايَا الدُّنْيَا دَعَا بِهِ يُفْرَجُ عَنْهُ فَقِيلَ لَهُ بَلَى فَقَالَ دَعَاءُ ذِي النُّونِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

"(Hz. Peygamber, ashabına) "Size bir şey haber vereyim mi)" demiş ve şöyle buyurmuştur: "Sizden birine bir sıkıntı veya dünya musibetlerinden bir musibet isabet ettiği zaman bu şey ile dua ettiği zaman o sıkıntı ve imtihan ondan giderilir" Kendisine "evet haber ver" denilmiş, bunun üzerine; "Balık sahibi Yunus'un; "Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü mine'z-zâlmîn" (Allah'ım! Senden başka ilah yoktur, Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim. Gerçekten ben zalimlerden oldum" şeklinde yaptığı duadır buyurmuştur."⁵²

III. BELİRLİ MEKÂNLARDA YAPILAN DUALAR

Evde, caddede, sokakta, iş yerinde, tarlada kısaca, tuvalet gibi ibadete elverişli olmayan yerler ile kumarhane ve meyhane gibi günah işlenen mekânların dışında her yerde dua edilebilir. Bununla birlikte cami ve Ka'be gibi ibadet yerlerinde, Arafat ve Müzdelife gibi mübarek mekânlarda yapılan dualar daha faziletlidir. Mesela Peygamber efendimiz; Medine'deki Mescid-i Nebevî'de kılınan bir rekât namazın, Mescid-i Harem dışındaki diğer mescitlerde kılınan bin vakit namaza denk olduğunu,⁵³ Mescid-i Haram'da kılınan namazın ise diğer mescitlerde kılınan namazlardan yüz bin kat daha fazla sevap olduğunu⁵⁴ bildirmiştir. Dua da bir ibadet olduğuna göre Mescid-i Harem'de, Mescid-i Nebevî'de yapılan dualar da daha faziletli ve makbul olur.

⁴⁹ Tirmizî, Deavât, 80.

⁵⁰ Heysemî, Ed'ıye, 25, No: 17253.

⁵¹ Hâkim, Deavât, No: 1862-1863.

⁵² Hâkim, Deavât, No: 1864.

⁵³ Nesâî, Mesâcid, 4.

⁵⁴ İbn Mâce, Salât, 195.